

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.353.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 25. oktobra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 123.

Spomenica Zveze trgovskih gremijev ter Vrhovnega obrtniškega sveta za Slovenijo v Ljubljani v zadevi volitev v TOI zbornico dne 30. oktobra 1927 gospodu ministru trgovine in industrije v Beogradu.

V naslednjem podajemo vsebino spomenice, ki sta jo delegata Zveze trgovskih gremijev in Vrhovnega obrtniškega sveta gg. Josip Kavčič in Josip Rebek prilikom svojih intervencij v Beogradu izročila vsem mero-dajnim činiteljem.

Na poziv ministrstva trgovine v Beogradu je plenum TOI zbornice v Ljubljani na svoji seji koncem meseca decembra 1921 odobril sklep o reorganizaciji zbornice v tri avtonomne odseke za trgovino, obrt in industrijo ter se soglasno izjavil tudi za izpremembo volilnega reda. Tozadevni predlog pa je ostal v ministrstvu nerešen štiri leta in šele meseca junija 1925 je izšel nov volilni red, ki bi bil omogočil sorazmerno in pravično zastopstvo vseh gospodarskih panog in njegovih stopenj v zbornici. Tu pa so se naenkrat pojavile razne politične intrige in preprečile izvršitev novih volitev. Vsled vpliva in pritiska gotovih političnih činiteljev je tedanji minister trgovine in industrije dr. Krajač v zakonu o dvanajstih prejel pooblastilo, da izpremeni volilni red, kar je tudi storil, ne da bi bil prej vprašal za mnenje zbornice in stanovske interesne korporacije.

Politični motivi so želi zmago nad absolutno stanovsko-interesnimi in gospodarskimi — zbornica je zašla v vrlinec političnih bojov in špekulacij.

Volilni red iz leta 1925 je bil razveljavljen, na njegovo mesto je stopil nov z dne 23. februarja 1926, na koga podlagi so se potem septembra meseca izvršile volitve. Ko pa te niso prinesle zaželjene zmage gotovi politični koaliciji, je le-ta zahtevala in dosegla, da se novoizvoljena zbornica ni konstituirala, navajajoč kot razlog pogrške pri volilnem postopku.

Vkljub temu, da neznatne pogrške niso mogle uplivati na rezultat volitev, je minister dr. Krajač ugodil pritožbi in z rešenjem z dne 21. decembra 1926 razpustil zbornico ter postavil komisarija. Stanovske organizacije so sicer ogorčene protestirale, a njihovi apeli so ostali brez odmeva.

Koncem meseca marca t. l. pa se je zaznala namera, da se v finančni zakon za leto 1927/28 vnesejo določila za izpremembo volilnega reda v tem zmislu, da se odpravijo volilne davčne kategorije, ki jamčijo ravnotežje v zastopstvu interesov raznih skupin podjetij in obratov po njihovi gospodarski važnosti in se uvede enaka volilna pravica s čistim proporcem. To naj bi veljalo špejčno za TOI zbornico v Ljubljani, ne pa morda za vse dvanajstere v državi obstoječe zbornice. Proti temu nameravanemu občutnemu in krivičnemu oškodovanju slovenskih gospodarskih krogov so poklicne stanovske organizacije takoj vložile ostre proteste, ki so se jim solidarno pridružile še sorodne organizacije v ostali državi.

A vse brez uspeha, zmago so zopet izvajali politični momenti.

Za tretji junij 1927 je sklical načelnik ministrstva trgovine in industrije dr. Pavletič v Ljubljano konferenco predstavnikov trgovine, industrije in obrti, da razpravlja o osnovnih načelih novega volilnega reda TOI zbornice. Navzoči zastopniki so s stvarnimi razlogi dokazali, da v okviru finančnega zakona ni mogoče ustvariti volilnega reda, ki bi zadovoljil vse

prizadete gospodarske kroge. Zato naj se nova uredba o volilnem redu sploh ne izda, temveč konstituirati v septembru 1926 pravilno izvoljena zbornica. Navzlic vsem odločnim izjavam prizadetih korporacij pa je g. minister trgovine in industrije izdal novo uredbu o reorganizaciji in volilnem redu Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani z dne 30. junija 1927. Na podlagi te uredbe je volilni odbor razpisal volitve na dan 30. oktobra 1927.

Nov volilni red predvideva v zbornici tri odseke, od kojih šteje vsak 16 članov in 16 namestnikov. Vsi volilci vsakega odseka imajo enako volilno pravico in volijo po sklenjeni kandidadni listi za svoj odsek. Davčne kategorije so bile s tem uvrščene v sestavo vezane kandidatne liste, da pride vendar do izraza zbornica kot stanovsko-interesna predstavništva.

Volilno pravico imajo v trgovinskem odseku poleg posameznih trgovskih tvrdki tudi upravni svetniki delniških družb, poslovodje družb z omejeno zavezo in vsi člani upravnega odbora pridobitnih in gospodarskih zadrug, ki imajo pravico zastopati zadrugo in so registrirani pri sodišču. Poprej je veljalo načelo, da ima volilno pravico v zbornico le oni, ki izvršuje trgovino poklicno in plačuje pridobinski davek. Novi zakon pa tega izrecno ne predpisuje in ne veže volilne pravice na pogoj posesti obrtne pravice in plačevanja pridobnine. Tako so nastala različna mnenja glede volilne pravice gospodarskih in pridobitnih zadrug po čl. 3., točka I. d) in e) volilne uredbe in zato se je Zveza trgovskih gremijev in zadrug v Ljubljani obrnila na g. ministra trgovine in industrije s posebno spomenico z dne 19. avgusta t. l. ter v njej zaprosila, da izda nujno potrebno dodatno interpretacijo.

Po odredbi čl. 3., točka I. d) in e), spadajo pod trgovinski odsek TOI zbornice gospodarske in pridobitne zadruge in čl. 5., točka 5., daje aktivno volilno pravico vsem članom upravnega odbora navedenih zadrug.

V pogledu pridobitnega značaja gospodarskih zadrug pa je treba vpoštovati, da se dele v dve veliki skupini in sicer:

a) v zadruge, ki na podlagi združnega zakona iz leta 1873. poslujejo samo za omejen krog članov, nimajo špekulativnega značaja, temveč vrše svoje posle brez dobička v občo korist. Vsled tega so po davčnih zakonih oproščene od plačevanja pridobnine. Njihovo poslovanje nima obrtnega značaja, zato tudi ne posedujejo obrtnih listov, ki so vendar po odredbah zakona o zbornicah z dne 29. junija 1868, št. 85, avstr. drž. zakonika, glavni pogoj za presojo obrtnopravnega značaja poedinih obratov.

b) V drugo skupino nasprotno spadajo zadruge, ki vrše trgovinske posle obrtoma in ne omejujejo poslovanja samo na svoje člane. V duhu zakona o zbornicah in pravilnega tolmačenja volilne uredbe spadajo samo te v trgovinski odsek TOI zbornice, ker so v posesti obrtno-pravne legitimacije, to je obrtnega lista.

Vse ostale zadruge, ki nimajo obrtnih listov in se bavijo samo s pospeševanjem kmetijstva ter dajanjem cenčnih kreditov po sistemu rajfajzenovih

zadrug, bi bilo treba izločiti od volilne pravice. Med take je šteti kmetijske, vinogradniške, sadjarske, semensarske, mlekarke, živinorejske in kmetijsko-strojne zadruge, nabavljalne zadruge poljedelcev, razna gospodarska in kmetijska društva. Devetdeset procentov vseh članov navedenih zadrug obstoja iz malih posestnikov-poljedelcev, ki se ne pečajo z nikako trgovino in ne plačujejo zborničnih doklad. Njihovi interesi se čestokrat križajo z interesi trgovcev in samo pravično bi bilo, da dobe svojo lastno interesno zastopstvo v kmetijskih zbornicah.

TOI zbornice pa so po odredbah zakona iz leta 1868 interesne predstavništva trgovine, obrti in industrije in zato je Zveza z navedeno spomenico zaprosila gospoda ministra trgovine in industrije, da izda dodatno naredbu, da imajo aktivno volilno pravico za zbornico samo one zadruge, ki vrše trgovinske posle obrtoma, to je na osnovi obrtnih listov, in one, ki nudijo cenjen kredit trgovcem in industrijalcem po sistemu Schulze-Delitsch, a ne poljedelcem po sistemu Raiffeisen.

Slično spomenico je podala tudi Zveza obrtnih zadrug v zadevi volilne pravice raznih zadrug za obrtni odsek.

A niti ena, niti druga ni prejela nikakega odgovora, niti ni bila izdana naredba v zmislu njihovih teženj. Tako je bilo vpisanih v volilne imenike za zbornične volitve poleg poklicnih trgovcev in obrtnikov na tisoče volilcev, ki se sploh ne bavijo s trgovino in obrtjo, ne plačujejo občne pridobnine in ne zborničnih doklad.

V svesti si, da gre za bitne interese trgovskega in obrtniškega stanu, so stanovske organizacije na svojih plenarnih sejah ponovno razpravljale o volilnih ukrepih z ozirom na predstojajoče volitve v TOI zbornico. Prišlo je do ostrih protestov proti novi volilni uredbi, ki pomeni izgubo odločilnega in merodajnega upliva poklicnih trgovcev in obrtnikov v njihovih odsekih ter tako občutno in krivično oškodovanje njihovih stanovskih interesov. Ako bi bil gospod minister trgovine in industrije izdal še pred pričetkom sestavljanja volilnih imenikov naredbenim potom dodatno interpretacijo v zmislu poslanih spomenic, bi bile izostale vse nepravilne in pretresljaji, ki že itak težko tarejo od gospodarskih kriz in partijskih bojov razruvano slovensko gospodarstvo.

To se žal ni zgodilo in preostala je samo še ena možnost: Pregledati natančno volilne imenike in izreklamirati člane načelstva vseh onih zadrug, ki niso v posesti obrtnih listov in ne plačujejo obče pridobnine. Stanovske organizacije so v stremljenju, da izločijo iz svojega interesnega zastopstva vse netrговske in neobrtiške elemente, ubrale to pot.

Njihovo reklamacijsko delo pa je zadelo na velike težkoče.

Predvsem je treba poudariti, da so roki, tekoni kojih je treba po volilni uredbi izvršiti razna volitvena opravila, mnogo prekratki.

Volilni imeniki so se razgrnili na občinah in v zborničnem uradu šele 25. septembra t. l. Reklamacije so morale biti vložene do 8. oktobra, kandidadne liste pa že do 17. oktobra.

O vseh vloženih zahtevah mora volilni odbor odločevati najkasneje v 7 dneh, ko poteče rok za zahtevo popravka in nato izvršiti popravek v volilnem imeniku. Dejansko se torej roka za rešitev volilnih reklamacij in za

vlaganje kandidatnih list skoro popolnoma krijeta, kar bi vendar ne smelo biti.

Volilni imeniki dokazujejo tudi veliko nepopolnost, ker sploh ne navajajo predpisane pridobnine, ki je važna za sestavo kandidatnih list. Tem pomanjkljivostim volilnega reda pa se pridružujejo na drugi strani razne nepotrebne formalne ovire in nejasnosti. Tako n. pr. mora po čl. 15 podpisati volilno listo najmanj 100 volilnih upravičencev; po istem členu je lahko 12 kandidatov in namestnikov iz Ljubljane; čl. 5 ne zahteva izrecno plačevanja pridobnine za aktivno volilno pravico, pač pa čl. 16 za pasivno i. t. d.

Navedenim nedostatom volilnega reda pa so se priključile še razne ovire od strani zborničnega predsedstva, ki so vse skupaj pač onemogočile, posvetiti volitvam ono pažnjo in skrb, ki je nujno potrebna, ako naj pridejo v zbornico zares sposobni in odlični predstavniki gospodarskega življenja.

Ko so se volilni upravičenci, predstavniki stanovskih organizacij, javili v zborničnem uradu s prošnjo, da dobe na razpolago volilne imenike v svrhu prepisa s strojem, so prejeli odgovor, da si jih morejo prepisati med uradnimi urami samo lastnoročno, ne pa s strojem. To se je zgodilo po nalogu zborničnega predsednika v kljub temu, da v uredbi ni nikakega govora o prepovedi prepisa s strojem.

Tozadevno se je nato poslovodeči podpredsednik Zveze trgovskih gremijev g. Kavčič obrnil s posebnim pismom na gg. Jelačina in Ivana Ogrina kot predsednika in podpredsednika zbornice ter ju prosil, da mu izročita eno izmed številnih kopij volilnega imenika za zbornične volitve. Skliceval se je pri tem na dejstvo, da je tudi preteklo leto zbornično predsedstvo izročilo Zvezi volilni imenik v roke tedanjega zveznega načelnika g. Jelačina.

Njegovo pismo pa ni našlo nikakega odziva navzlic temu, da je zbornični urad pripravil 8 izvodov volilnega imenika in je pozitivno dognano, da je enega izmed njih dobil na razpolago podpredsednik zbornice g. Ogrin.

Istotako je brezuspešno interveniral v zadevi volilnega imenika predsednik Zveze obrtnih zadrug g. Rebek.

Tu je še pripomniti, da se je že po končanem reklamacijskem postopanju g. podpredsednik Kavčič obrnil na predsednika volilne komisije samega s prošnjo, da mu da proti oškodnini na razpolago volilni imenik za trgovski odsek. Prejel je obvestilo, da mora zaprositi za volilni imenik pismenim potom, plačati 2000 Din, prejel pa ga bo, kakor hitro bo tehnično mogoče napraviti ga, to je v roku enega tedna — ko že nima nikakega pomena.

Vkljub navedenim težkočam in zaprekanom pa so stanovske organizacije trgovcev in obrtnikov zbrale mnogo potrebnih uradnih podatkov, na podlagi kojih so izreklamirale nad 2.500 članov načelstev onih zadrug, ki niso v posesti obrtnih listov in ne plačujejo obče pridobnine.

Kakor pa je bilo pričakovati, je volilni odbor zavrgel vse reklamacije, češ, da vlagatelji niso z uradnimi listinami dokazali, da izreklamirane zadruge ne izvršujejo, odnosno niso po zakonu upravičene izvrševati poslov, ki jih našteva čl. 3. volilne uredbe, koji dajejo članom upravnega odbora, ako imajo pravico zastopati za-

drugo in so registrirani pri sodišču, po čl. 5 aktivno volilno pravico.

S to motivacijo se je volilni odbor postavil na stališče, da ni potreben za izvrševanje aktivne volilne pravice zadrug niti obrtni list, niti plačevanje obče pridobnine, temveč zadostuje, da zadruga izvršuje, odnosno so po zakonu upravičene izvrševati — dejansko torej niti ni treba! — posle, ki jih našteva čl. 3. volilne uredbe.

Navedena motivacija pa je umevna z ozirom na sestavo volilnega odbora. Ta je bil sestavljen brez sodelovanja in upoštevanja stanovskih organizacij trgovcev in obrtnikov in obstoja po večini iz izrazitih pristašev politične stranke, ki je vsled njenega pritiska in upliva bil uveljavljen sedanji volilni red, s kojim upa dobiti TOI zbornico popolnoma v svoje roke. Zgodila se je celo anomalija, da zastopa v tej volilni komisiji interese mariborske oblasti obrtnik iz Ljubljane.

Tako sestavljen volilni odbor je interpretiral nejasne določbe volilne uredbe glede volilne pravice raznih zadrug v svojo korist in podelil volilno pravico tisočim poljedelcem, duhovnikom in drugih, ki ne izvršujejo nikake trgovine in obrti in ne plačujejo obče pridobnine ter zborničnih doklad.

In tako bodo 30. oktobra t. l. predstavniki velikih industrijskih, obrtnih in trgovinskih obratov, ki plačujejo na milijone letnega davka in zborničnih doklad, volili skupno in z enako pravico z onimi služkinjami, članicami načelstva Služkinjskega doma r. z. z. o. z. v Ljubljani, ki jim je volilni red naklonil volilno pravico v TOI zbornico, interesno predstavnicu slovenske industrije, trgovine in obrti, brez posebnih obveznosti in terjatev.

Na podlagi vseh navedenih dejstev stanovske organizacije trgovcev in obrtnikov, ki predstavljajo nad 25.000 članov, tem potem ponovno skupno protestirajo

proti navedeni interpretaciji volilne uredbe s strani volilnega odbora, proti postopanju zborničnega predsedstva v zadevi volilnih imenikov ter proti pristranski sestavi volilne komisije in njenemu reklamacijskemu postopanju.

Na gospoda ministra trgovine in industrije pa stavijo nujen apel, da

1. sistira predstoječe volitve v TOI zbornico,

2. izda novi volilni red, odnosno dodatno naredbo glede interpretacije volilnega prava pridobitnih in gospodarskih zadrug v zmislu navedenih spomenic s strani stanovskih organizacij trgovcev in obrtnikov in

3. določi volilni odbor v skladu s predlogi in željami prizadetih interesnih korporacij.

Podpisani organizaciji izjavljata, da ju vodi pri tem apelu edino stremljenje, doseči depolitizacijo gospodarskega življenja in ga izlečiti od pogubonosnih partijskih strasti.

V državah mladega parlamentarizma brez tradicij in brez globoko ukoreninjenega finega čuta za to ustavno-pravno obliko, kakor je to n. pr. v Angliji, ječi gospodarsko življenje pod dejstvom, da se več ali manj vsak zakonski predlog motri z zgolj politično-partijske, ne pa gospodarske in socialne strani. Zato so kot korektiv teh senčnih strani parlamentarizma tem nujnejše institucije, kakor trgovske, obrtne in industrijske, kmetijske ter delavske zbornice, ki naj v njih odločuje absolutno strokoven stanovski moment ter se skuša uveljaviti tudi na politični pozornici v parlamentu, dokler ne bo ustvarjen v ustavi predviden pridobitni svet z zakonodajno močjo.

Vnešenje političnih momentov v TOI zbornico kot stanovsko-interesno zastopstvo pomeni logično circulus vitiosus, kolobar, ki more uničiti to dosedaj najjačjo in najboljše predstavnicu in zaščitnico teženj slovenskega gospodarskega življa.

Da se to ne zgodi, sta se združili stanovski organizaciji trgovcev in obrtnikov v skupen protest in pripominjati, da se je tudi Zveza industrijev kot predstavnicu slovenske industrije solidarizirala z njima, kar je razvidno iz njene izjave na konferenci, sklicani

po zastopniku ministra trgovine in industrije dr. Pavletiću in okrožnici, ki jo je pred par dnevi razposlala svojim članom.

Zato izražati podpisani organizaciji trdno nado in prepričanje, da bo g. minister trgovine in industrije v interesu napredka slovenskega gospodarstva blagovolil čim prej ustreči njihovi upravičeni zahtevi.

LOTERIJA DRUŠTVA »TRGOVSKA AKADEMIJA«.

Dne 30. oktobra t. l. se zaključi loterija društva »Trgovska akademija« v Ljubljani. Ker precejšnje število onih, ki so srečke za to loterijo prejeli, še ni nakazalo kupnine po 10 Din za vsako srečko, opozarjamo, da store to nemudoma, najkasneje do 27. oktobra, ko društvo zaključi evidenco srečk, ki pridejo v poštev za dobitke. Razpečevalce prosi društvo, da mu pošljejo izkupiček za prodane srečke ter obenem na položnici ali pa z dopisnico naznanijo serije in številke razpečanih srečk. Ako društvo teh podatkov pravočasno ne dobi, bo smatralo, da so plačane srečke najnižjih serij in števil, razpečevalci pa bodo odgovorni društvu in kupcem. Preostalih nerazpečanih srečk ni treba vračati, temveč zadostuje obvestilo po dopisnici, katera serija in številka ni prodana. Do istega termina 27. oktobra sprejema društvo še naročila, toda le proti vpošiljavi kupnine po 10 Din od srečke. Kdor še nima srečke, naj jo takoj naroči. Ta loterija nudi najugodnejše pogoje, ker stane srečka le 10 Din, dočim je dobitkov 885 od 50 do 100.000 Din. Izkušnja kaže, da so imeli pri loterijah največjo srečo baš oni, ki so kupili srečko šele nazadnje na prigovarjanje.

Razmerje nameščencev do trgovcev.

Z ozirom na članek pod gornjim naslovom, priobčen v našem listu št. 120. z dne 18. oktobra 1927 na 2. strani v drugem stolpcu, smo prejeli z ozirom na določbe čl. 26 in 27 zakona o tisku z dne 6. avgusta 1925 sledeči popravke:

Ni res, da list »Privatni Nameščenec« sistematično skuša skaliti odnose med nameščenci in trgovci in da na revolverski način napada in blati osebe, temveč res je le, da prinaša »Privatni Nameščenec« v zadevah odnošaja med nameščenci in trgovci samo suhe in resnične, toda ravno vsled tega tembolj žalostne konstatacije. Ni res, da zasleduje »Privatni Nameščenec« prikrita namene, temveč je res le, da zagovarja in jasno označuje samo tele namene:

1. Striktno izvedbo 8-urnega delavnika.

2. Zakonsko, toda enotno odpiranje in zapiranje trgovin in uradov ob delavnih.

3. Popolno prepoved dela ob nedeljah.

4. Izboljšanje zavarovanja za slučaj bolezni.

5. Razširjenja zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev na vse kategorije nameščencev in na celo Jugoslavijo.

6. Izvedbo z ustavo predvidenega zakona o zavarovanju za slučaj nesreče, onemoglosti, starosti, smrti in za slučaj brezposelnosti.

7. Zakonsko sankcioniranje in zaščito nameščenskih zaupnikov.

8. Izvedbo zakonske zaščite kolektivnih pogodb.

9. Upostavitve splošne nameščenske zakonske zaščite.

10. Zakonsko zaščito vajencev v pogledu trajanja in načina zaposlitve in omejitve sprejemanja novih vajencev.

11. Za tako nagrado dela privatnim in trgovskim nameščencem, ki odgovarja njihovim intelektualnim in materialnim potrebam!

Drugi namen »Privatni Nameščenec« kot strogo strokovno glasilo članov »Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije«, ker ima nalogo izključno zastopati samo interese strokovno organiziranih privatnih nameščencev, ne zasleduje.

Italijanska zunanja trgovina.

Italijanska trgovinska bilanca za mesec september pokazuje prvič v tem letu prebitok izvoza nad uvozom. Izvoz je znašal 1.168.388.554, uvoz pa 1.139.523.133 lir, tako da znaša aktivum v tem mesecu 28.805.412 lir. V prvih osmih mesecih tega leta je znašala vrednost italijanskega uvoza 14 milijard 541.246.890 lir, vrednost izvoza pa 10 milijard 208.635.812 lir. Deficit italijanske trgovinske bilance za prvih 8 mesecev t. l. znaša tedaj skoro 4½ milijarde, a je vsekakor manjši od deficita v isti dobi lanskega leta, ko je znašal nad 6-8 milijarde lir.

Iz italijanskih uradnih statističnih objav posnemljemo sledeče zanimive podatke o podrobnostih italijanske zunanje trgovine. Italija je v prvi polovici tekočega leta uvozila 15.115.040 stotov pšenice, in sicer iz naslednjih dežel: iz Argentine 2.091.770 stotov, Kanade 2.368.480, Združenih držav 6.454.130, Avstralije 2.486.520, Rusije 1.144.690, Ukrajine 123.710, Jugoslavije 68.220, Romunije 144.930, Ogrske 112.930, Nemčije 75.630 in drugih držav 43.530 stotov; skupaj 15.115.040 stotov.

Uvoz lesa, ki je v prvi polovici leta 1927. dosegel 9.532.120 stotov, pripade na sledeče države: na Jugoslavijo 4.762.500 stotov, Avstrijo 3.428.890, Združene države 550.450, Romunijo 527.590, Francijo 110.030, Švico 75 tisoč 680, Nemčijo 11.980, Češko 5.190 in druge države 159.810; skupaj 9 milijonov 532.120 stotov. Lesna trgovina Italije se torej vrši v glavnem z Jugoslavijo in Avstrijo, iz katerih dežel pride v Italijo skoro 90% vsega lesa.

V istem času se je uvozilo 7.662.577 ton premoga in sicer iz sledečih držav: iz Anglije 3.421.140 ton, Nemčije 861.438, Nemčije na račun reparacij 1.436.287, Poljske 797.875, Združenih držav 424.242, iz pokrajine ob Saari 283.474, Rusije 39.693, drugih držav 325.103, Češke 73.325 ton; skupaj torej 7.662.577 ton. Bencina in petroleja je uvozila Italija 1.101.342 stotov, in sicer iz sledečih držav: iz Združenih držav 542.473 bencina in 228.081 stotov petroleja, Perzije 329 tisoč 987 bencina in 26.339 stotov petroleja, Rusije 165.309 bencina in 144 tisoč 388 stotov petroleja, Romunije 59.911 bencina in 165.654 stotov petroleja, drugih držav 3662 bencina in 57.028 stotov petroleja.

Naj omenimo še par važnejših izvoznih produktov. Vina je Italija v letošnjih prvih šestih mesecih radi slabe letine izvozila le 444.203 hl in sicer v Švico 176.820 hl, v Francijo 75.798 hl, v Avstrijo 42.481 hl, v Brazilijo 38.589 hl, v Tripolitanijo 25.143 hektolitrov, v Nemčijo 23.710 hl, v Argentinijo 11.586 hl, na Češko 6565 hl, drugam 43.511 hl. V glavnem je torej šlo vino v Švico, v Nemčijo se je preveč čutila konkurenca španskih vin, ki so bila mnogo cenejša od italijanskih.

Pomaranč, mandarinov in limon je izvozila Italija letos lepo množino od 2.841.343 stotov ali 28.413 vagonov, in sicer v Nemčijo 1.030.180 stotov, v Anglijo 377.486 stotov, v Avstrijo 264 tisoč 236 stotov, na Češko 161.001 stot, v Združene države 134.371 stotov, v Francijo 81.829 stotov, v Švico 73.129 stotov, v Švedsko 61.755 stotov, v Jugoslavijo 53.386 stotov, na Poljsko 86.722 stotov, v Rusijo 35.816 stotov, v Ogrsko 168.533 stotov, drugod 318 tisoč 92 stotov.

Izvoz umetne svile, ki je dosegel 7.422.271 kg, se je porazdelil tako-le: v Nemčijo 1.698.999 kg, v angleško Indijo 1.213.977 kg, v Združene države 1.495.578 kg, v Kitajsko 640.315 kg, v Švico 325.615 kg, v Avstrijo 324 tisoč 915 kg, v Belgijo 213.488 kg, drugam 1.599.384 kg.

Zanimalo bo tudi, komu se prodajajo avtomobili, katerih izdelava je posebno visoko razvita v Italiji. V prvih šestih mesecih letos se je izvozilo 19.044 avtomobilov, in sicer v sledeče države: v Anglijo 3294, v Nemčijo 1673, v Francijo 1339, v Švico 1484, v Španijo 1087, v angleško Indijo 923, v Belgijo 754, v Argentinijo

304, v Egipt 551, v Avstralijo 560, v Južno Afriko 349, drugam 7026.

In končno naj sledi še nekaj števil, glede sira, katerega je izvozila Italija v omenjeni dobi 151.240 stotov v sledeče države: v Združene države 61.905 stotov, v Anglijo 33.557 stotov, v Francijo 25.769 stotov, v Švico 6139 stotov, v Nemčijo 5834 stotov, v Argentinijo 3490 stotov, drugam 14.546 stotov.

Premog in železnice.

Ravnatelj Trboveljske premogokopne družbe v Ljubljani g. Rikard Skubeč priobčuje v »Jugoslovenskem Lloyd« z dne 20. oktobra t. l. zanimiv donesek k vprašanju preskrbe naših železnic s premogom. Izvajanja uglednega gospodarskega delavca bodo brez dvoma zanimala tudi širša slovensko javnost, ki je na tem vprašanju spričo važnosti Trboveljske premogokopne družbe za narodno gospodarstvo v Sloveniji živo zainteresirana. Glase se sledeče:

»Pod naslovom premog in železnice objavlja »Jugoslovenski Lloyd«, da namerava generalna direkcija državnih železnic na podlagi nekega novega pravilnika za nabavo premoga zavarovati svojo celotno potrebnost po tom javne licitacije, vprašanje porabe manj vrednega premoga za železniški pogon pa urediti tako, da bi najbolj kazalo mešati manjvredni premog z madžarskim premogom iz Pečuha.

Pisce naglašajo, da mu je glavno, da bi se odtok domače produkcije premoga povečal in misli, da bi s tega stališča, pa tudi v interesu racionalnega gospodarstva železnic samih, bilo najumestnejše, ako bi se vsaj manjše količine, okoli 10—15% tega tujega premoga nabavilo.

Da pojasnim položaj stvari, bi rad predvsem opomnil, da uprava naših državnih železnic pokriva celokupno svojo potrebnost, ki znaša sedaj okoli 2 milijona ton na leto, izključno z domačim premogom. S hvalevrednim strokovnjštvom se izbirajo različne vrste domačega premoga za posamezne vrste in kakor dokazuje izkušnja, se železniški promet na ta način razvija na splošno zadovoljnost. Zakasnitve v železniškem prometu in ovire v pogonu lokomotiv vsled porabljanja neprimerne premoga so pri nas v novjšem času gotovo nepoznane, nasprotno nam točnost našega železniškega prometa priznavajo tudi v inozemstvu, pri čemur ne smemo pustiti iz vidika, da teko po naših glavnih progah tudi težki mednarodni brzovlaki. Ako se že hoče kritizirati poslovanje naše železniške uprave, ne nudi njen postopek glede porabe domačega premoga niti najmanjšega povoda za pritožbe, a predvsem morajo domači premogokopi priznati, da naša železniška uprava v tej smeri vrši v polnem obsegu svojo dolžnost. Z drugimi besedami: Ako domače železnice v svojem pogonu porabljajo samo domači premog, se v tem pogledu ne more od njih več zahtevati.

Tak je položaj, ako to vprašanje presojamo raz stališče celotne domače produkcije premoga. Razumljivo je, da niso zadovoljni naši manjši premogovniki, kateri proizvajajo premog slabše kvalitete, a reflektirajo na večji odtok od strani državnih železnic. Kakor znano, državne železnice zahtevajo, da se za gotove namene porablja tudi en del lignita. Ako primerjamo postopek domače železniške uprave s postopkom v inozemstvu, prihajamo do zaključka, da se v tem pogledu pri nas ne moremo pritoževati, ker manjvredni lignit porabljamo v veliko večji meri nego v inozemstvu. V tem oziru ne tvori izjeme niti Nemčija, kjer je znano, da je kljub svoji izdatni produkciji kamene premoga v povojni dobi jako razvila in večkrat povečala svojo prejšnjo produkcijo lignita. Ta manj vreden rjav premog ne porabljajo nemške železnice, ampak industrija. Spričo trajno popolnejših industrijskih kurilnih naprav je mogoče tudi manj vredni lignit neomejeno porabljati, vsled česar ima konkurenčno zmožnost tu-

di v primeri z boljšimi in dražjimi vrstami premoga.

Ni v interesu naše celokupne produkcije premoga, ako se svetuje železnicam, naj 10—15% svoje potrebščine pokrijejo z madjarskim pečuj-skim premogom, da tako pospešijo potrošnjo tudi večjega kvantuma manj vrednega lignita.

Kajti, kar se v tem pogledu eventuelno nudi rudnikom lignita, se na drugi strani v večkratni izmeri odvzema ostalim domačim premogovnikom z boljšim premogom. Uvoz pečuskega premoga je morebiti v interesu enega ali drugega veletrgovca s premogom in posameznih manjših rudnikov lignita, ni pa nikakor v interesu celokupne domače produkcije premoga, gotovo pa ni v interesu našega narodnega gospodarstva.

Omenjenih 10 do 15% celokupne potrebščine železnic na premogu bi znašalo ne manj in ne več nego okoli 200 do 300.000 ton letno. Ako smatramo, da bi vsled tega železnice potrošile okoli 150.000 ton lignita več nego sedaj, bi drugi domači premogovniki za teh 150.000 ton lignita izgubili pri svojih železniških dobavah nič manj nego še 300 do 450.000 ton, torej skupno 450 do 600.000 ton, ker je treba upoštevati, da ena tona pečuskega premoga vstreza 1-5 tone rjavega premoga srednje vrednosti.

Da se producira 150.000 ton lignita, je potrebnih prilično 100.000 delovnih šihov (ših po 1-5 tone). Nasprotno je za produkcijo 600.000 ton rjavega premoga potrebnih 860.000 delovnih šihov (na ših po 0-7 tone). Za domače tržišče delovne moči bi bilo s tem izgubljenih 760.000 delovnih šihov, kar vstreza prilično delovni moči 2500 ljudi. Ako bi torej železniška uprava poslušala predlog pisca, bi lignitski rudniki zaposlili kvečjemu za 330 delavcev več, nasprotno pa bi morali ostali domači premogovniki odpustiti 2830 delavcev. Ta usoda bi hkratu zadela tudi prilično število uradnikov in paznikov.

To je samo ena od slabih strani tega vprašanja, ako bi železnice dobavljale na leto 200 do 300.000 ton pečuskega premoga. Dalje bi bila velika škoda za narodno gospodarstvo, ako bi se velike vsote za ta premog plačevale v inozemstvo in se z njimi podpiralo madjarsko premogovno industrijo. Za produkcijo premoga ni potrebna samo delavna moč, ampak tudi material. Ako se zmanjša domača premogovna produkcija za 300 do 450.000 ton, se bo to maščevalo tudi na ostali industriji in trgovini v naši državi. Pa tudi sama država bi neposredno trpela vsled velikega števila brezposelnih delavcev, a s tem v zvezi bi direktno in indirektno občutila škodo tudi vsled manjšega davka, ker je znano, da vsaka tona premoga, ki se producira v državi, daje 50 do 75 dinarjev direktno pod raznimi naslovi državnih blagajni in občinam.

Mnenja sem, da sem dokazal, da bi nabava 10—15% pečuskega premoga za naše železnice ne bila v interesu raz obče stališče niti za domače premogovnike, niti za splošno narodno gospodarstvo, pa tudi ne v interesu naših železnic, ampak da bi ta izdatna žrtev bila v korist samo nekaterih manjših lignitskih rudnikov in inozemske trgovine s premogom.

Nabava pečuskega premoga bi bila ovira za razvoj kamenenih premogovnikov v Srbiji. Pisec navedenega članka morebiti ni znan, da razpolaga Južna Srbija z bogatimi rudniki in najdišči kamenenega premoga, ki so po svoji kvaliteti in količini na mnogo višji stopnji in presegajo madjarski pečuski revir.

Kot strokovnjak za premog moram trditi, da bi se ob vstreznem odtoku srbski premogovniki v najkrajšem času mogli tako razviti, da bi bili v položaju z lahkoto proizvajati še več nego 10—15% za železniške potrebe. Srbski kameneni premogi imajo poleg tega, da imajo 600 do 1000 kalorij več nego pečuski premog, tudi to prednost, da so dobro gorljivi in so za mešanje z ostalimi lažjimi vrstami bolj porabni nego pečuski premog.

Pa tudi za primer, da bi za boljšo porabo manj vrednega premoga iskali več vreden in za mešanje sposobnejši premog, bi nam ne bilo treba uvažati madjarski premog, ampak bi prihajal brez nadaljnega v prvi vrsti v poštev srbski kameneni premog. Smatram, da sem bil dolžan, da na navedene posledice opozorim tudi širšo javnost. Niti za trenutek ne dvomim, da je železniška uprava glede tega vprašanja na čistem in da od moje strani niso potrebna še nadaljnja pojasnila.

Zagonetno postopanje!

Pred kratkim se je vršila v Zagrebu licitacija restavracijskih prostorov na ondnotnem glavnem kolodvoru. Restavracija je prav gotovo ena najbolj obiskanih kolodvorskih restavracij na naših železnicah in ni čudno, da je vladalo v gostilničarskih krogih za to licitacijo največje zanimanje in da so se je udeležili številni naši restavraterji. Oddaja se je vršila potom ofertalne licitacije, točno po določilih zakona o drž. računovodstvu in po pogojih, ki jih je tozadevno stavila uprava železnic. Izkazalo se je, da je stavil najugodnejše pogoje Slovenec, znan gostilničarski strokovnjak. Ponudil je kot zakupnino, kakor smo informirani, letni iznos 1.207.000 Din. Dasi je imel dosednji restavrater iste prostore v zakupu pod mnogo ugodnejšimi pogoji in je plačeval letno komaj 50.000 Din zakupnine, se niso strokovnjaki, ki obrat dobro poznajo, visoki ponudbi slovenskega oferenta niti čudili. Oddaja se je izvršila točno po zakonskih predpisih in pričakovalo se je samo še odobritev ministrstva saobračaja, ne da bi se v tem po oddaji niti govorilo, niti komentiralo. Toda glej, zgodilo se je nekaj, česar ni nikdo pričakoval! Ministrstvo saobračaja ni oddaje dovolilo in je razpisalo ponovno licitacijo. Zakaj? Razloge, ki so bili merodajni za tako nenavadno rešitev, ministrstvo ne navaja. Menim, da bi bilo tudi zamanj zahtevati, da se razlogi objasnijo. Nova licitacija se bo izvršila in prostori se bodo dali v zakup, mogoče celo za nižjo ceno, toda najbrže osebi, ki bo prijala re-

šimu. Če bo zakupnik strokovnjak in če bo nudil zadostno garancijo za sprejete pogoje je pač vseeno, partijski interesi zahtevajo najbrže, da se stvar uredi tako, zato je o tem škoda debatirati. Ni to prvi slučaj, ki nam v prav jasni luči kaže, kako se postopa pri licitacijah. Doživeli smo že tudi drugih, po postopanju nič manj zagonetnih, vendar smo hoteli navesti tega in ga posebej poudariti, ker se je zgodil v ministrstvu, katerega vodi človek, ki takih stvari v svojem resortu ne bi smel trpeti in od katerega bi bilo pričakovati, da bo v take zadeve posegel z železno roko!

ČEKOVNE POLOŽNICE, V KATERIH IME RAČUNOIMETNIKA IN ŠTEVILKA RAČUNA NISTA NATISNJENA.

Poštna hranilnica je dala že leta 1925. v promet položnice z rjavim podtiskom, na katerih nista natisnjena številka in ime imetnika računa. Te položnice se dobe pri vsaki pošti po 25 par za komad. Lahko se jih posluži vsak, ki hoče plačati kak znesek na čekovni račun, pa nima pri roki položnice s tiskano številko in imenom onega imetnika računa, ki mu želi nakazati znesek po položnici. Da je poštna hranilnica s temi položnicami ustregla občinstvu, je razvidno iz tega, da dobi samo podružnica poštne hranilnice v Ljubljani dnevno po 100 do 200 teh položnic. Uporaba teh položnic je zelo enostavna in se izpolnijo ravno tako kakor položnice s tiskano številko in imenom računometnika, samo da mora vplačnik še vpisati na prvi strani položnice v vseh treh delih številko čekovnega računa, ki naj se mu znesek odobri, in na prvi strani v levem delu (priznanci) in na zadnji strani v srednjem delu (uplatnici) ime lastnika računa. Oboje si vplačnik lahko sam poišče iz seznama računometnikov poštne hranilnice, ki je pri vseh poštah strankam na razpolago. Nastanejo pa lahko zmede in zakasnitve, ako se položnice površno ali celo napačno izpolnijo. Zato naj vsak vplačnik v interesu samega sebe in računometnika pazi, da napiše pravilne podatke (ime in številko) in natančno tako izpolni položnico, kakor gori omenjeno.

roko, da si pa v cenah ne smejo konkurirati. Ta dogovor je prelomila sedaj Carnegie Steel Co. in je znižala ceno železa od 1'85 na 1'75 centa za angleški funt, ne da bi vprašala druga podjetja. Jeklena zveza še čaka, drugi obrati so pa cene istotako znižali in so šli nekateri tudi pod 1'75. Zdi se, da se bo pričel hud konkurenčni boj, zlasti še, ker napovedujejo nekatere tvrdke poleg tega znižanja na domačem trgu tudi še znižanje eksportnih cen.

Ljubljanska borza.

Tečaj 24. oktobra 1927	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Curih 100 fr.	1094'—	1097'—
Dunaj 1 šilling	8'—	8'08
London 1 funt	276'30	277'10
Newyork 1 dolar	56'635	56'835
Trst 100 lir	309'25	311'25

Denarstvo.

Stabilizacija poljskega zlata. Kakor smo že poročali, je najela Poljska posojilo, glaseče se na 62 milijonov dolarjev in na 2 milijona funtov, obrestujoče se po 7 odstotkov, odplačljivo v 20 letih. S tem v zvezi priobča vlada glede na stabilizacijo valute, da ne bo izdajala nobenih novih državnih bankovcev več in da bo stremila za tem, da emisijo zniža. Odredila bo vrsto odredb, tako na primer dvig zakonito določenega minimalnega kovinskega in deviznega kritja na 40% obtoka bankovcev, dvig delniškega kapitala, prepustitev inozemca kot člana generalnega sveta banke (se je že zgodilo) itd. Vlade se obvezujejo, da bo tekom prihodnjih dveh let izkazala proračunski prebitok. Sedanji sistem mesečnega proračuna bodo obdržali. Dalje bo vlada pripravila načrt reforme državnofinančnega sistema in bo imenovala posebni odbor za študij in reformo bankarstva. Ameriški izvedenec bo kot član generalnega bančnega sveta banko v vseh vprašanjih podpiral, ki se tičejo stabilizacijskega načrta in ji bo šel z nasveti na roko. Posojilo bodo takole porabili: 75 milijonov zlatov za zvišanje delniške bančne glavnice, 25 milijonov za novo zakladno rezervo, 140 milijonov za prevzem netozakladne emisije, 90 milijonov za konvertiranje druge polovice emisije zakladnic. Ostanek bodo porabili za gospodarstvo v državnih obratih in v poljedelstvu. S posojilom se bo vse poljsko gospodarsko življenje poživelo. — To je sedaj drugič, da poskuša Poljska stabilizirati svojo vrednoto, kolebajočo od vojske naprej. Najprvo so dosegli v januarja 1924 za zlať pariteto 5'18 zlatov = 1 dolar in so mogli ta tečaj držati do julija 1925. Nato se je pričelo kolebanje in pozimi 1925 je padel tečaj poljskega zlata na razmerje 12 zlatov za 1 dolar. Šele poleti 1926 se je posrečila fiksacija zlata in od tedaj naprej je bilo kolebanje le majhno. Sedaj hočejo potom novega posojila tečaj zlata na novo stabilizirati in sicer pri tečaju ca 8'91 zlatov = 1 dolar.

Promet.

Otvoritev telefonskega prometa Ptuj—Linz. Z odlokom ministrstva štev. 38.681 od 20. septembra t. l. je bil dne 1. oktobra t. l. odprt telefonski promet med centralama Ptuj in Linz. Promet ni omejen na določen čas in se vrši preko Maribora. Pritojba za navaden pogovor je 3'90 franka v zlatu ali 42'90 Din, za navadno pozivnico pa ¼ te pritojbine, t. j. 1'30 zl. fr. ali 14'30 Din. Dovoljeni so tudi nujni pogovori s trikratno in silno nujni (clair) z desetkratno pritojbinjo.

Uvedba selske dostave pri pošti Podbrezje. Dne 1. oktobra 1927 je bila uvedena pri pošti Podbrezje selska dostava v vasi Bistrica, Zeje in Dolenja vas (I. okraj), in sicer ob torkih, četrkih in sobotah.

Preureditev selske dostave pri pošti Sromlje. Pri pošti Sromlje se je preuredila selska dostava tako, da sta zdaj dva

Loterija SE ZAKLJUČI

društva

„Trgovska akademija“

v Ljubljani

30. oktobra

1927.

Srečke à 10 Din, dobitkov 885 od 50 do 100.000 Din.

27. oktobra neplačane srečke ne igrayo. — Kdor kupi šele na prigovarjanje, ima navadno največjo srečo. Hitite in kupite!

Trgovina.

Za izvoznike jaje, živine in masla. Po poročilu našega konzulata v Parizu vlada na ondnotnem trgu živahno povpraševanje po domači živini, jajcih in maslu.

Industrija.

Nafta v Češkoslovaški. V Severni Slovaški so odkrili pri Turzovki nova najdišča nafte. Dobili so nafto v globini 246 m. Gre za lahko nafto, ki vsebuje veliko bencina in parafina, in take vrste doslej v Češkoslovaški še niso dobili. Vrtanje se intenzivno nadaljuje, in obstaja upanje, da bodo tekom zime odredili definitivne dispozicije o rednem izkoriščanju. Razen pri Turzovki vrtajo tudi drugod za petrolejem. Vsak se hoče osamosvojiti.

Srednjeevropski koncern kaolina. Največ kaolina napravijo v Srednji Evropi pri Karlovih Varih na Češkem. Pod vodstvom čeških tovarn so se pričela pogajanja za ustanovitev srednjeevropskega koncerna kaolina, ki bi imel v Evropi prvo besedo. Kaolin ne služi samo za izdelovanje porcelana, temveč tudi za fabrikacijo papirja in šamot, v kemični industriji in v raznih drugih industrijah. Češki kaolin eksportirajo v večjih množinah v zahodne evropske države, v Nemčijo in v Ameriko. Pogajanja za ustanovitev koncerna nam pojasnijo velike nakupe v delnicah kaolinovih

družb, ki so se vršili v zadnjem času na borzi v Pragi. Na čelu akcije je Zahodnočeška kaolinska d. d.

Amerikanci in evropejski kemični trust. Govorili smo, kako so povabili Evropejci Amerikance na vstop v njih kemični trust, sicer da bodo preplavili vse trge v Južni Ameriki in na Daljnem vzhodu s svojimi izdelki. Vse ameriško časopisje piše v uvodnih člankih proti temu pozivu in ga smatrajo splošno kot izzivanje. Amerikanci smatrajo tvorbo evropskega kemičnega trusta že za perfektno. »New York Times« pravijo, da evropski kemični trust ne pomeni za ameriško industrijo nobene nevarnosti. »Journal of Commerce« priporoča uporabo ognja proti ognju. Evropski narodi naj bi pomislili, da zna njih trdovratnost v nadaljnjem razvijanju trustne ideje ustaviti odtok kapitala iz Amerike v Evropo. (Kam pa z njim?) Bivši upravitelj sovražne lastnine Francis Garvan, pravi, da pomeni evropski kemični trust veliko nevarnost za mir in za blagostanje. Ta evropski trust je poskus, da se zagotovi nemška nadvlada v kemični industriji, kar je isto kot vojaška in industrijska nadvlada Nemčije. Nemčija lahko vleče za nos Francijo, Italijo, Anglijo in Švico, Amerike pa nikdar ne bo.

Konkurenčni boj severoameriške jeklene industrije. V tej industriji je veljal doslej dogovor, da imajo tovarne jekla v pridobivanju nakupovalcev sicer prosto

okraja. Ob ponedeljkih, sredah in petkih se dostavlja v kraje: Mekote, Sopote, Silovec, Tople jame, Curnovec, Rudnik, Sitrovec, Planina, Migovce, Mali Javorovec, Javorovec in Srednji Javorovec (I. okraj), ob torkih, četrtek in sobotah pa v kraje: Volčje, Cerovec, Grmada, Župnik, Skopačna, Ključice, Babčki dol, Oklukova gora, Rucmanvrh in Sv. Janez (II. okraj).

Preureditev selske dostave pri pošti Križevci pri Ljutomeru. Pri pošti Križevci pri Ljutomeru se je preuredila selska dostava tako, da so zdaj trije okraji. Vsak dan razen ob nedeljah se dostavlja v kraje: Banovci, Grlava, Križanci, Šalinci, Lokavci, Grabe, Logarovci, Gajšovci, Kokoriči, Ključarovi (I. okraj), Veržej, Bunčani, Iljaševci (II. okraj), Stara-Novaves, Dobrava, Bučevci in Vučja ves (III. okraj).

Ogrske državne železnice. Ogrske železnice so hotele v interesu razširjenja omrežja in dviga prometa izvesti velike investicije, ki bi zahtevale vsoto 160 milijonov pengö. Ker dohodki železnice takih investicij ne dopustijo, so se začeli pogajati za inozemska posojila. Tik pred zaključkom pogajanj pa finančno ministrstvo ni hotelo podpisati dovoljenja in je reklo, da bi znašale obresti posojila vsako leto 12½ milj. pengö ter da bi prišel na ta način proračun iz ravnovesja. Seveda se zdaj nameravane investicije ne bodo mogle izvršiti.

Uvoz, izvoz.

Poljski kovinski eksport. — V prvih osmih mesecih letošnjega leta so eksportirali iz Poljske 12.987 ton surovega jekla (lani 9.669), dalje tračnic, železa in jekla vseh vrst 34.636 ton (7599), pločevine 33.408 ton (11.792), cevi 25.632 ton (15.296). Letošnji izvoz znaša torej 180 do 400% lanskega izvoza. Zapoljenost poljske kovinske industrije je znašala v avgustu 80 odstotkov normalne zaposlenosti napram 40 do 50 odstotkom na koncu lanskega leta.

Ruski petrolej. — Poročilo iz Moskve pravi: Izvoz nafte iz sovjetske Rusije je znašal v preteklem letu 2.038.000 ton in je s tem prekorachil najvišji eksport predvojnega doba za 11 odstotkov. Največji odjemalci ruskih naftnih proizvodov so Italija, Francija, Nemčija in Velika Britanija. S tem se vrača sovjetska Rusija polagoma v krog držav, ki določajo položaj petrolejskega svetovnega trga.

RAZNO.

Znižanje rumunskih izvoznih pristojbin. Najvišja rumunska gospodarska komisija je na svojem zadnjem zborovanju določila sledeče znižanje izvoznih taks: 1. Pri goveji živini od 2000 na 1000 lejev za glavo, pri prašičih od 300 na 150, pri ovcah od 100 na 50 in pri ovnih od 50 na 25. Glede konj ostanejo v veljavi dosedanje izvozne določbe, dokler se ne sklenejo z vojnim ministrstvom novi dogovori. V bodoče bodo poskrbeli za to, da se bodo na vseh živinskih trgih nahajale tudi tehtnice, da se bodo izvažali konji po teži in ne kot doslej po številu. 2. Izvozne pristojbine za vsakovrstno žito se znižajo od 5000 na 3500 lejev za va-

gon, za pšenično moko od 4000 na 3000 lejev, za otrobe od 1000 na 750 lejev za vagon. Nove izvozne pristojbine stopijo v veljavo 20. oktobra.

Po svetu. Večkrat smo brali, da je stal en borzni sedež v Newyorku 200.000 do 250.000 dolarjev. Danes pa beremo, da je dosegel eden celo ceno 700.000 dolarjev. — Višek tekstilne konjunktore v Avstriji smatrajo za prekoračen, nadaljnji razvoj zavisi v največji meri od razvoja v Nemčiji. — 60 let obstoječa praška tekstilna in preproga trdka Arnold Rubin je priglasi poravnalno postopanje. Pasiva znašajo 3 milijone Kč, aktiva 1 milijon. — Objava valorizacijskega predloga je povzročila v Budimpešti padec tečaja vojnega posojila za 20 odstotkov. — Avstrija je pričela v preteklem poletju z nadomestitvijo tujih sezijskih delavcev po domačih delovnih močeh. Uspeh je bil tako zadovoljiv, da bo v bodočem poletju Avstrija akcijo še pomnožila in upa, da kmalu ne bo nobenih tujih sezijskih delavcev več. — Pogajanja glede direktne vozne tarife med Poljsko in jadranskimi pristanišči so privedla do ugodnega zaključka in so pričeli sedaj s podrobnim proučevanjem. — V 525 pivovarnah so zvarili leta 1926 v češkoslov. republiki 9.712.625 hl piva, 97,7% so porabili doma, 2,3% so eksportirali. — Italijanski izvoz v septembru je dal 1168,4 milj. lir, uvoz pa 1139,5 milijonov in je izkazan na ta način prvi italijanski prebitek v zunanji trgovini. — Proračun mesta Gradca za leto 1928 izkazuje primanjkljaj 7.700.000 šilingov. Kritja ne morejo dobiti, na nadaljnjo obdavčenje prebivalstva pa pri itak že izredno velikih bremenih tudi ni misliti. — Čsl. vlada hoče ob desetletnici obstoja republike izdati nove srebrne novce po 10 Kč. — Glavni carinski uradi na Grškem izkazujejo v zadnjih mesecih vedno rastoče carinske prejemke, zlasti v Pireju in v Patrasu. — Grčija je prav dobra odjemalka za ogrske poljedelske in industrijske proizvode; kupuje krompir, bob, sladkor, moko, cement in v zadnjem času zmeraj več poljedelskih strojev. — Grški tobačni industriji so prošili vlado za zvišanje cen cigaret za 30 lept pri škatlci. Vlada bo prošnji ugodila. — Posebna komisija v Rumuniji je podala mnenje, da je takozvani spekulacijski zakon prisilni zakon vojske in da v sedanjih razmerah ni več potreben. Zato ga bodo najbrž odpravili in bodo vstavili v novi trgovski zakon določbe, ki zabranjujejo oduševstvo v cenah. — Rumuni bodo telefonsko omrežje vsestransko izgradili in izpopolnili. Zlasti hočejo napraviti boljše zveze med glavnim mestom in med Erdeljsko. — V baselskih finančnih krogih se govori o možnosti, da bo Švicarska Narodna banka zvišala obrestno mero 3½%, že od leta 1925 naprej nespremenjeno, na 4 ali pa na 4½%. — Mednarodna donavska komisija se bo 28. novembra na Dunaju posvetovala o preselitvi iz Bratislave na Dunaj. — V Parizu se je pričela konferenca reparacijske komisije o avstro-ogrskih predvojnih dolgovih. — Poljsko posojilo je bilo povsod močno prepri-

sano, tako v Newyorku kot v Londonu in v Varšavi. — **Obtok bankovcev** v Češkoslovaški je znašal v sredi oktobra 7040 milj. Kč in je izkazal 46 odstotno kritje v devizah in v kovinah. — V Bernu v Švici je zborovala konferenca diplomatskih zastopnikov onih držav, ki so podpisale mednarodni dogovor o železniškem tovornem prometu ter dogovor o železniškem osebnem ter prtljažnem prometu. Konferenca se je udležila 24 držav. Kot datum uveljavljanja obeh dogovorov je bil določen 1. oktober 1928. — Mednarodni kartel bakra je z veljavnostjo od 15. oktobra določil eksportno ceno elektrolitnega bakra na 13,50, nagib za zvišanje je dala utrditev cen v Londonu in Newyorku. — Rumunska petrolejska produkcija v avgustu je znašala 322.000 ton, v vseh prvih osmih mesecih pa 2.422.000 ton, je bila torej prav velika.

TRŽNA POROČILA.

Jajca. Poročila iz inozemstva govorijo vseskozi o slabem vremenu, kar na konsum tega blaga zelo vpliva. Zmeraj več blaga prihaja na trg, več kot se ga more prodati. Zato ni kljub hladnemu vremenu in pričetku pozne jeseni pričakovati nobenega dviga v cenah. London poroča o zelo slabi tendenci in nizkih cenah, prav tako tudi drugi svetovni trgi, ki pridejo za Jugoslavijo v poštev.

Umetna sladkorna hausse v Parizu. Sladkor, ki je kazal na pariški blagovni borzi že več tednov sem trajno baisse, je dosegel v dveh dneh hausse 9 frankov pri stotu. »Intransigence« obdoljuje gotove velike sladkorne trdke, da so to hausse umetno povzročile. Francoski sladkorni pridelek je bil letos zelo izdaten in je znašal nad 800.000 ton. Cene so bile zato prav nizke. Da nastopijo proti tej baisse, je sklenilo več velikih trdk, da bodo eksportirale 200.000 ton, tudi če zgubijo pri tem; ceno za stot so nastavile s 150 franki, manj kot je pa domača francoska cena. S tem zgubijo pri stotu ca. 20 frankov, pa so prepričane, da bodo na ta način povzročile za ostalih 600.000 ton hausse ter da bodo zaslužile pri stotu 40 frankov. Ker je izvoz sladkorja prost, uvoz pa z visoko carino obremenjen, se jim konkurence ni treba bati.

KAJ STANEJO ŠTRAJKI?

Polagoma se začne povsod svitati delavstvu, da stavke niso ravno najprimernejšo sredstvo za uveljavljanje mezdnih zahtev oziroma izsiliti razne druge ugodnosti. Nemara je delavstvo samo prišlo do prepričanja, da plačuje konečno račune iz lastnega, če preti gospodarska kriza prizadetim državam ter posledice posredno občuti delavski stan. Nekaj poučnih črtic je posneti iz avstrijske stavkovne statistike, ki kaže, da tam štrajki od leta do leta očitno pojemajo. Leta 1926 so našli skupaj samo še 162 štrajkov, kar za 116 manj kakor leta 1925, in za 218 manj kakor leta 1924; nazadovanje torej prav čvrsto napreduje ter je upati, da se ta način rešitve mezdnih sporov v doglednem času popolnoma

opusti. Štrajkov leta 1926 se je udeleževalo 17.744 oseb v 614 podjetjih, kar je pomenilo 213.681 zamujenih delovnih dni. Leta 1924 so stavke obsegale še 2.249.542 dni, leta 1925 samo še 657.022, leta 1926 so ugotovili samo še dvanajsti del izgubljenih dni od leta 1924. Najbolj je bila pretečeno leto gradbena industrija prizadeta in sicer z 26 štrajki, tej sledi strojna z 24, kovinska z 21 itd. z večjimi ali manjšimi posledicami do kemične industrije, ki beleži samo dva štrajka. V teritorialni razdelitvi pride Dunaj z 80 stavkami na prvo mesto, na ostalih so udeležene druge dežele zvezne republike. Pretežna večina stavk se je vršila v poletnem času; 12 od vseh je trajalo čez 50 dni, vse druge so bile v 1—5 dneh končane. Povprečno se je leta 1926 računalo 14 dni kot srednja stavkovna doba, leto poprej je bil ta količnik 15 in pol dni. Od vseh štrajkov leta 1926 je imelo samo 32, torej 19,8%, uspeh; izgledi torej niso prav nič vablivi, da se pribori tem potom delavec kak socialen poboljšek. Kar se pa tiče neposredne škode na mezdah izgubah, se je z ozirom na zamujene delovne dneve računalo, da je delavstvo izgubilo preko 12 in pol milijona dinarjev, od teh ne odpade niti cel milijon na uspešno potekle stavke, v katerih so si stavkujoči vsaj nekaj dobrin priborili. Podobni pojavi se kažejo tudi v statistiki Nemčije. L. 1905 so delavske organizacije tamkaj izdale 10-16 milijonov mark na podporah stavkujočim, leta 1925 celo 29-65 milijonov od kar pa ta znesek izdatno nazaduje. Če se pomisli, da so vsi ti milijoni od delavstva žrtvovani prihranki za namene z jako dvomljivim uspehom, ni čuda, da se je delavstvo v tem oziru iztreznilo, in se raje poprime načina mirnih pogajanj pri mezdah sporih, kajti vsekakor ne kaže riskirati milijone, da se neznatne mezdne poprave dosežejo. Organizacijsko premoženje pa se ohrani idealnejšim ciljem, n. pr. vzgoji in izobrazbi ter stanovski podpori. — K. Tiefen-gruber.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

*raznovrstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznovrstno
rudninsko vodo.*

*Lastna pražarna za kavo in
mlin za dišave z električnim
obratom.*

Ceniki na razpolago.

Telefon št. 2666.

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA sveže
pražene kave,
mlečnih dišav in
rudninske vode.

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

Prometni zavod za premog d. d.
Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

PREMOG, domači in inozemski za domačo
kurjavo in industrijske svrhe
KOVAŠKI PREMOG vseh
vrst
KOKS, ilvarniški, plav-
žarski in plinski **BRIKETE**

Prometnj zavod za premog d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta 15/1.

Tiskarna MERKUR, Ljubljana
trg.-ind. d. d. - Simon Gregorčičeva ulica 23
se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovce,
obrtnike, industrijce in urade. .. Lastna knjigovaznica

VINO CET
tovarna

vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana
nudi

najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega
vina.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmoder-
neje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.